

ԳՅՈՒՆԻՔ ԸՆԴՀԱՆՈՒՄԵՐՆ

Կ
Ե
Ր
Զ
Ա
Լ
ՈՅ
Ս
Ի

ԶԱՆՔԵՐ

1934 - 1936

ԳԼԽԱՎՈՐ ԽՈՐԴԱԿԱՆ

ԻՐԱՆԻ
ԶՆԱՆԿԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՄԵՐՆ

1936
ԳՅՈՒՆԻՔԵ

ԴԱԻԹ ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ

891.99

Շ

ՎԵՐՉԱԼՈՅՄԻ ԶԱՆԳԵՐ

ՔԵՐԹՈՒԱԾՆԵՐ

— 1986 —
ԴԱԻԹ

ՏՊԱԳՐ.
ՅԱԿՈՐ ՓԱՓԱՋԵԱՆ

A 13812

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ

Խորհրդարանյա՝ գաղափարի
ՍԻՄՅՆ ԵԱՀԼԱՄԾԱՆԻ

Ըլլալ ծալիկ մ'անանուն,
 Արշալոյսին մեջ թաշուած,
 Եւ տալ թոյրեղ տաննուն,
 Եւ տալ կեանքիդ դիւրըզգաց:

Ասորի շանքիին յիւսյ շերան,
 Մխայնութեան մեջ պարզուի,
 Զգալ զարթնումն առջումն,
 Եւ երեկուն խռատիուի:

Ու փափաքիդ դեռ ըլլալ...
 Հովիտներուն մեջ անտան,
 Մայրամուտին յանդիման,
 Երգող հովիւն ու հօտն ալ:

Յիշատակի մը քելեն ստեղծապէս այդպէս կը մնայ,
Ո՛վ զանգակներ հնօրեայ, կեանքիս անոյշ մեղեդին.
Դուք իրար խոյ խմբուած, եղբայրացած խաչին տակ,
Հին օրերու պէս անմեղ ինձ կը ժպտիք վերսին:

Ի՞նչ հեշտին եր երբ տղայ կ'ունենդրէի ձեզի եւ,
Ժամուն բակին մէջ եւ կամ դպրատան մօտ երազուն.
Երբ ձեր նուագը համդարս կը բարձրանար խունկի պէս,
Եւ յետոյ ալ օրհնութիւն կ'ըլլար ամեն արեւուն:

Դուք անցեալի քոյրերով եւ փոշիով ակադճուն
Այդպէս ստեղծապէս կը մնայ յիշատակի մը քելին.
Դուք մանկութիւնս օրօրոյ տեսիլի պէս երեւում,
Ո՛վ զանգակներ փառքապետ, ինչս մը բերող անցեալին:

Ու կը սիրեմ ձեզ նորէն հին օրերու հաւաստով.
Երբ դուք այսօր կը կանգնիք շէմքիս վրայ եւ ուժգին
Կը բախեք դուռս խոնարհ, եւ հոգւոյս մէջ հեշտանով
Կ'երգեք Զատիկը կարմիր, անկայծ կրակն հաւաստին:

Գափրէ, 1936

ԳԻՒՂԻ ԻՐԻԿՈՒՆ

Արեւն արդեն մեղմօրէն
Կ'անհետանայ հին գիւղէն,
Ու տքմութիւն մը խաղաղ
Կը պարուրէ ամեն բայ:

Մինչ ճնակին մօտակայ
Բախերկը կը մըխայ,
Իրկումն մեջ այս անդորր
Խնկաման մ'է ամ խոշոր:

Հոռուն յոյսեր կը վառին,
Ու յոյսերն ալ գիւղակին.
Հանկն կ'իջնէ հօտը ցած
Սրինգներէն արեկցած:

Դիւղի գիշերն է խաղաղ,
Ոչ երգ կայ և ոչ ծիծաղ:
Հուսմն լնջո՞ւ չերեցաւ.
Ա՛հ, գիւղին մեջ ցաւ կայ, ցաւ:

Տերեւներու պէս չծղոյն դեռ կը ծփափ կեանքին մէջ,
 Եւ օրե օր ապրելու ձեռ կարօտը կը մեծնայ.
 Ի՞նչ կի՞ք դուք անցեալին, երբ դեռ հրդեհը անշեշ
 Ձեզ չնկտեց իր շափող երախին մէջ անխնայ:

Ձեզնե շատերը գուցէ արշալոյս մը չ'ողջունած
 Ինկան ճամբուն վրայ դաժան, ուր մահն իրենց կ'սպասէր,
 Եւ կա՛մ համերոյն իրենց մօտ շրթներուն վրայ չզգացած
 Ուրիշներ ալ փախչին դէպի անյայտ ուղիներ:

Եւ այժմ դուք միայն կա՛ք եւ կը մնա՛ք մեզ ժամանց
 Այն անաւոր ապանդին հրաշքով մը վերապրող.
 Դուք ե՛ք վաղուան խնայուեմք, եւ հերոսներ ու իշխանք,
 Եւ դուք ե՛ք որ հայութեան զեղակերտիք ոսկի տող:

Ի զո՞ւր ամենքը դըրին իրենց դրոշմը անգութ
 Ձեր այտերուն վրայ եւ ձեր հոգիներուն մանկունակ.
 Բայց դուք եղա՛ք վերստին կեանքին մէջ յորձանուտ,
 Մահուան ընդմիջ ծիծաղող, եւ միշտ տանող յաղթանակ:
 Տերեւներու պէս չծղոյն դեռ կը ծփափ կեանքին մէջ...

ՍԻՐՈՅ ԵՐԳ

Սիրտըս կ'այրի այս գիշեր
Ատուշանի մը նըման,
Մտիս խորն ե թողնեկեր
Սիրոյ հրդեհն անսահման:

Ո՛հ կը մեծնամ, կը մեծնամ
Սիրոյ թողերն հոգւոյս մէջ,
Ի սէր այն չար աղբիւրան
Որ ինձ տրուա սէրն անշեշ:

Սակայն ինչո՞ւ չեկաւ ան,
Դիշերին մէջ ուր միմա՛կ
Կը թափուանայ շուրջնեկան
Կոյսի մը պէս ըսպիւսակ:

Ի զո՛ւր ճախքան կը դառնայ
Լոյս ու շուսիմ մեղրածոր,
Ձեկաւ աղբիկն հոգւոյս վրայ
Երգել մուսզն հեշտօրօր:

Գարուններ կան չինջ ու պայծառ
 ուր երազը լուռ կը տիրի,

Ուր կեանքն ամեն հրճուստօրէի լի
 կ'երբայ քույր երեւնի ի վեր.

Ուր ծաղիկներն երազանքով
 լուռ կարքնան կոյս շեշտերի,

Այդ գարունին եւ ալ ստոյգ
 պատանի մ'եմ ուխտանալ:

Զմեռներ կան մոռացաւած
 ուր ամեն ինչ կը ինքնայ,

Ուր ծառերն քաղցիտի են
 հազած ձիւնը քաշանդան,

Ուր կեանքն արդեն կարծես յուզուած
 պատկեր մըն է ինքն իր վրայ,

Այդ ձմեռին եւ ալ ծերուի
 մըն էմ գերի գիրկըն մահուան:

Յաֆու, 1934

Ամար...

Թող որ սիրես այս գիշեր խոր ընծայ բերել ես,
Առջի մեծ քան ամեն ընծաներն իսկ այս կեանքին,
Զի չունիս ես ճոխ զանգներ եւ կնիքուկներ ու բեկեղ,
Բայց միայն սիրես վայրի, իրեւ ընծայ մը անդին:

Դուն ամոր մեջ կը գտնես ամբողջ աշխարհ մ'սպրռած,
Իր յոյսերովք կարմիր, գրկանքներովն անսպռ.
Եւ այն շղան ուխտայիւ հովերուն դէմ կուրծքը բաց՝
Բեզի նայող եւ խզկէ կեանք տալով ամեն օր:

Ի՞նչ պիտի ըլլայ եթ' այսպէս դէռ սպասել ես ի զո՛ւր,
Պատկերիդ դէմ խնդրարկու այնքան պերճ ու շուքաշոք.
Երբ դուն կարծես թէ կ'ըլլաս անգութ հայր մը՝ ձեռքդ սուր,
Իր զաւկին դէմ վրիժառու, ամոր սրտին մեջ մըխող:

Թող որ սիրես այս գիշեր խոր ընծայ բերել ես...

Իրիկունը մեծմօրեն կ'իջնե հոգւոյս մէջ լռին՝
 Ինչպէս աղբիկ մը շուսեղեն գնասկին վրայ հեշտագին.
 Եւ իրիկունամ ձողերն անոյշ սէր ու հաշիշ կը բերեն,
 Սերն ու հաշիշ՝ ծաղկին շունչին՝ իմ շրթներուս մեղմօրեն:

Ու կ'ուզեմ որ վերջալոյսին մէջ այս շիկնոս ու չքուն,
 Ուր հորիզոնն հազար երանգ կը բըրընկի անդադրում,
 Զինքը կանչեմ մեղմ երգերով, հրաւերով մըն ալ վեւ,
 Անունն ստղեն եւ չեմ գիտեր, չի ամանուն ետ ինձ պէս:

Ու երբ ցնդին հորիզոնին շէկ սրասկերներն ալ աղուոր,
 Եւ ծառերեն իյնայ մեղմիկ սօսախունը հեշտօրօր,
 Ու բսուերներն ալ քանձաման,— վերջաբանը ամենուն,—
 Ծրկինքին վրայ պիտ' երեւի շուսեղեն աղբիկ շողջողուն:

Այս Կաղանդի գիշերով շփուած ռդայ մ'եմ բախտին,
 Մեր ոչ մեկ յոյս եւ ժրպիտ չըկայ ինծի ընծայող.
 Դռներն ի զուր բախեցի եւ անյուածֆով շխրագիւր,
 Եւ երբեմն ալ զղացի առջիւ վրայ սաստիկ դող:

Ու ետրեմ հոս խցիկիս մեջ բանաւարկուած կ'ստրտեմ,
 Կաղանդի մեծ գիշերին ուր անծանօթ հոգիներ
 Դուցե ինծի սոյցեղեն, սրտանի մ'եմ դադկադեմ,
 Եւ չամ իրենց նուերեմ, ու Նոր Տարին օրհնաբեր:

Բայց ո՛չ մեկ յոյս, ո՛չ մեկ յոյս շուսանուտեն այս փոքրիկ,
 Դիշերն անց է, ու արդեն դուստկս ինծի կը անցի,
 Մինչ նուագներ կամ հեռուն եւ աղբիկներ երգեցիկ,
 Միայն իմ տունս է բախուր, իմ առջիւ պէս անայի:

Այս Կաղանդի գիշերով եկուր ետրեմ դուն ո՛վ քոյր,
 Ինչպէս Յիսուս մը բարի եւ տուր ինծի անվարան.
 Այդ մեղրամոտ շնորհակէտ եւ շրթներէդ վարդաքոյր
 Յոյսի գինին տուր ինծի, ապրումներդ Նոր Տարուան:

Ինչպէս Յիսուս մը բարի տուր շրթներդ կենսաքոյր...

Գանձրէ, 1936

Գիշերային զարնան հովն է որ անրեն
Ծառերուն վրայ խենթ ու գինով կը պարէ,
Մինչ լուսնկան ջինջ լոյսերով վերելեն
Ճիւղերուն վրայ արծաթ օղն կը կախէ:

Երբ գիշերը թիթեռնիկներ լուսնահար
Համբարներու շուրջ կը մեռնին հեշտագին,
Հոս տերեւներ հովին շունչէն կ'իյնան վար
Ու լուսնի լոյսն ըրած պատանձ կը մեռնին:

Եւ տերեւներ դեռ կը պարեն հեշտագին:

Ամեն անգամ երբ զարնան քոչուսները ինծի գան
 եւ երգն իրենց կտուցին ողջոյն մը շան գեղեցիկ,
 Կարծես հոգւոյս խորերէն կ'զգամ զարթնումը զարնան
 Հայրենիքիս հեռաւոր, մանկութեանդս երջանիկ:

Ամեն անգամ երբ վազող գետակները խոխոչեն
 եւ աւետն գալուստը եղանակին քաղուհի,
 Հոգւոյս խորէն կը լլսեմ կարծես երգեր մեղմօրէն
 Հայրենիքիս գետերուն, ջրվեժներուն անեհի:

Ամեն անգամ երբ ծառեր սաղարթներով զարդարուին
 եւ պարսեղին բիւրաւոր ծաղիկները գոյնզգոյն՝
 Բերեն զարնան հրապոյր, կը վերյիշեմ անմեկին
 Հայրենիքիս հեռաւոր, զարնան վարդերը ծիծղուն:

Ամեն անգամ երբ զարնան հովերն լսեն ինձ օրօր,
 Ու սրտերէն իրենց խոր երգը բերեն զարունի,
 Կարծես կ'զգամ հոսումը հոգւոյս մէջ հեշտօրօր
 Հայրենիքիս հովերուն, գեփիւռներուն երբեմնի:

ՀՈԳԻՍ ՊԱՐՏԷՁ ՄԸՆ Է

Այս առաւօտ պարտեզ մըն է իմ հոգիս,
Ու զարունի արեւն անոր մէջ ինկած.
Ծաղիկներ վառ որ կ'արթննան դիւրըզգաց
Հիմ սերերու պէս կը զգունեն նորեն զիս:

Ածու մը հոն զուարթօրէն կը նայի
Դեպ' երկինքներն անպարագիծ ու կապոյտ.
Միմչ իր մէջն են ինկեր դիմով ծիս, արտոյ՝
Փայտուտ տուած լայն դաշտերէն սանայի:

Ի՛նչ փոյր ինծի թէ պարտեզին մէջ չըկայ
Անցնող տարուան փոքրիկ աղջիկն հեշտայի
Զի կը տեսնեմ վարդերուն մէջ կեանքով լի
Նորաբողոք սիրոյ ակնարկ մ'աղջըկայ:

Կուլտ' ժ. Վ. ի առաջնահերթում

ՎԵՐՋԱԼՈՑԱՆ

ՈՐՊԷՍ ԵՒՐԻՍ

ՋԵՐ ԼՈՊԻՆ

ԿԱՐՕՅԼ ՈՒՆԻՍ

Այս առաջին ձևը դիտարկում եմ որ մտքում
 Երազային հմայվելուով բողբոլում
 Կուզամ հոգւոյս սրտատունի վրայ մեղմորեն
 Ու կը ժպտին անմեղաբեկանք զներ Աստուած:

Դիտարկում շուշանագոյ՛ր ու ապուր
 Մաղիկներով յի ամուսնի եմ չխաբ,
 Դիտարկում ձեր լոյս բարոյքին եմ բողբոլ
 Զներ արեգակն որ կը ճեմեկ օղապար:

Ու կը սիրեմ ձեր հոգիներն այդ բարի
 Որ հոգիս աչքում մտնեն կը խօսին,
 Եւ կը սիրեմ երգերն ալ ձեր որ արի
 Հոգիս մեջ կ'արձագանդեմ ցնծաղին:

Ու ես կ'անցնիմ, ինչպես միշտ այն օրին
 Թիքնոնիկի ապրումներով քովում.
 Զեր հոգիս սանդուխներեն վեհօրեն
 Կը բարձրանամ դեպի բարին զերազոյն:

Աշնան սրտում իրիկուն,
 Կուլան հովերը լալկան.
 Ես նստածեմ երազուն,
 Ու կը դիտեմ լուսընկան:

Ու շուարումիս մեջ մինակ
 Կ'իյնան հիւանդ լուռ երգեր.
 Աշունին մեջ ծառին տակ
 Կուլայ սիրտ մը կարեւիւր:

Ո՛վ լուռ գիշեր ընդունե
 Խորհուրդներս այս տկար.
 Եւ դուն լուսին արծաթե
 Լոյս տուր հոգւոյս վշտահար:

Եւ լուսնին տակ կը ծընին
 Տրտում երգերն իմ սրտին:

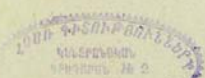
Քսան զարուհներ թոյորեցի ևս երկար,
 Քայց ոչ երբեք ևս զգացի անոնց զեղ,
 Ու ամենն ալ զերթ աշուն մը դարկանար
 Տուին քսիսն ևս չստապանք ամեն հեղ:

Ո՛հ, զարման մեջ ևս չեսայ ոչ մեկ վարդ
 Որ ժպիտ մը գունե ինծի պարզեւեր,
 Եւ ոչ մեկ քույր անօտին մեջ ծաղկազարդ
 Որ յոյս մը լոկ ինձ ներշնչէր գերիվեր:

Ածուներուն մեջ շուշաններն իսկ խոնարհ
 Չըսին ինծի սիրոյ խօսք մը մեղմագին,
 Եւ յաստիկներ ու մեխակներ սիրահար
 Լոկ ծիծաղ մը, փծիծաղ մը ինձ տուին:

Ու կոյսերը որ քայունցան զարման մեջ
 Նայուածք մը իսկ չնկեցին իմ վերայ,
 Դուցի ըսին քե «չունի կայծ մը անշեշ
 Որ բլրընկէ մեր սրտերը քիւրեղեայ»:

A^{II}
 138/2

Մ'հ, զարուհի Երկնականսարմ անարատ,
Եւ գիշերուան պայծառ սասղեր ու լուսին
Պահ մը կարծես ըսին «դեմքն է շատ գունատ,
Գուցէ մեռնի լուսքեան մէջ գիշերին»:

Միայն հովն'ր, զարնան հովն'ր յուսաբեր,
Տուին հաւերոյր, զով հաւերոյր մը կենսատու,
Եւ տեսնորհն մահասարսուռ Երազներ
Գազին այսպէս ին հոգիս շատ հեռու:

Իսթաբուլի, 1934

Մ. ԶԱՐԻՖԵԱՆԻՑ

Ինչպես մերկ ու վիրաւոր շրջում ծառեր աշունի...

Հոգիս այսօր հիւանդ է, մահամերձի մը նշմամբ.

Հովերն արդէն կը ծեծեն իր դոնակը գողունի,

Եւ կը քերեն տնտօրէն Վահուան զանգերն իր/իմում:

Մինչ նոճիները հաւակ կայնած իմ դիմը մշտապէս

Կասարն իրենց կ'օտորեն, մահերգերով երգ մը հին,

Կ'անցնիմ վերէն յամեցող քոչուններու խուրճերն ադ,

Կանչ մը ցաւոս ձգելով մէջ սգաւոր պարեկիմ:

Ու կը խորհիմ քե արդեօք ո՞վ պիտի գայ մեղմօրէն,

Վերջապայիմ մէջ կարմիր քերէլ քոյրը խունկերուն,

Գուցէ սիրտ մը անծանօթ, որուն համար ես նորէն

Բանաւ դոնակը հոգւոյս վերջապայի այս պահում:

Աղեքսանդրիա, 1935

Առեմն արդեն անհեշացաւ հորիզոնին ծոցը հիր,
Կ'իջնէ երազ մը մեղմօրէն խորհուրդին մէջ իրիկուան
Ստուերները դանդաղօրէն կը պատահեմն շուռ անծիր,
Խաղաղութիւն մը ամեն կողմ կը տարածուի անսահման:

Իրիկուան մէջ կը կըրկըռան գորշեր մօտը զեակին,
Եւ կը լսուի անոյշ ձայնը վազող ջուրին զըզըրան,
Ծինջ հովերը զով կը փչեն ծառերուն մէջ ցնծագին,
Ու ամենն ալ կը բացատրեն սուրբ խորհուրդն իրիկուան:

Ո՛վ փառասներ, դուք դժոխսներ երկրային,
Ու շոյներով, փռչիներով հրդեհնում՝
Հսկայ բաններ, որ այս գիշեր մոլեգին
Կը թարծաւնաք դէպի երկինք ու Աստուած:

Ձեր ծիծաղը հրեշային է կարծես,
Ու երգերն ալ բազոսեան շունչ մը ունին,
Բայց ինչո՞ւ եմ ձեր նախասներն այնքան վիս
Երբ անցեալը ձեր մէջ կուլայ դառնագին:

Ի զո՞ւր ձեր մէջ եւ կը փնտնեմ անցելոյն
Կեանքը զեղջուկ իր սնակովը խոնարհ.
Ի զո՞ւր նաեւ բարի հոգին մարդերուն,
Որոնց սիրտն էր ինքնին սիրոյ մեկ աշխարհ:

Ամենն աշխուժ անհետացած եմ իսպառ,
Եւ ոչ մեկ շունչ, եւ ոչ իսկ շուքը անոնց,
Ամենուն տեղ հիմա կանգնած եմ տիպար
Հսկայ բանները եւ մարդերը ասոնց:

Ու եւ կ'ուզեմ փախիկ հեռու այս գիշեր
Ապրիկ նորին անցեալն անոյշ ու յուշեր:

Գանձիթ, 1935

Օր. Ծ...իմ

Վերջապոյս ե. ինչո՞ւ նորեմ հոլիմ դիմ
Այսպէս երկար ու ճնշողոց ինչ կ'սպասեմ.
Ինչո՞ւ ըսէ, դեռ սպասեմ պիտ' այսպէս
Արեւին դիմ ու զերթ արեւ հասնիմ ես:

Վերջապոյս ե. ուռիին ծակ դեռ կ'սպասեմ.
Այնմարկս հեռուն երազներով սիգածեմ,
Այն ճամբային, ուրկէ ասեմ մը նկար,
Այնպէս զոգսրիկ, այդ փայլերովդ իսկ ճկար:

Ըսե՛ ինձի դեռ սպասեմ պիտ' այսպէս
Արեւին դիմ, ու զերթ արեւ հասնիմ ես:

Պատիւ, 1936

Կէս օր է, ու ես նստած
Ծառերու զով շռփին սակ
Կը ճաշեմ. կտոր մը հաց,
Սեւ խաղող պանիր ներմակ:

Գլխուս վրայ զուարթազին
Ճպուռներ կ'երգեն անհոգ,
Կսօրուայ սասիկ շափին՝
Զ'երեւիր կարծես ոչ ոք:

Մարգերեն կը բարձրանայ
Շունը մը զաղը, ու շունչիս հետ
Կ'ըլլայ մեկ. կարծես կ'եռայ
Հոգւոյս մէջ՝ սէր մը յառէ:

Կ'ըլլայ երգ մը ցնծագին՝
Առնելով բոցէ թռեւ,
Ու կ'երթայ ջիւնը զնսակին
Զովուքեան մէջ գերիվեր:

Մինչ գլխուս վրայ դեռ կ'երգեն
Ճպուռներ զուարթօրէն:

Գնացալին վրայ ուռիները փոխ փոխ
 Դեռ կ'ապաստեն արշալոյսի շողերուն...
 Մինչ գլուխնին երկարելով նստանալով
 Վազող ջուրին՝ համբոյր կուտան դողողուն:

Երկարօրհն անոնք այդպէս կը մնան
 Զինչ բաժակին սիրոյ նեկտարն ընկելով,
 Բայց ճանաչեցներն արշալոյսին ոսկեման
 Կ'արթնցնեն բորք սերերէն այդ գինով:

Ծառեր, ծառեր, ու մայրամուտը նորեկն
Պարսկոյին մեջ ու հոգիիս հանգումնակ.
Հիմա հոգնած օրն է լուռ ու ծառերեկն
Մեղեդիներ դեռ կը լսուին՝ ցուրտ նուագ:

Ու սուերներ պարսկոյին մեջ դեռ կ'իջնեն,
Ու հոգիիս խորշերուն մեջ համարձակ.
Այս վայրկեանին տեսնուք ինն է որ նորեկն
Ինձ կը բերե երազանքն ներդաշնակ:

Պարսկոյն մշտն է ցուրտ խորան ուր ամեն
Ծառերն եղած կ'աղօթեն մեղմ տառամ,
Մինչ ուրիշներ զլուին իրենց կ'օրօրեն,
Բուրվածներն են զիշերներուն փաղցրածամ:

Ու լուսնկան վերեկն կ'իջնե մեղմօրեկն
Ծառերուն վրայ ու հոգիիս մեջ փառքամ.
Պարսկոյին մեջ ծառերն ամեն կ'աղօթեն,
Ուր ծնկադոյն էս խմ հոգիս կը քանամ:

Ածուներուն մէջ մեղսօրհն կը նիրհեն
Ծաղիկները կեանքի հեշտը երագով,
Արեւն արդեմ տնչորած է մեղսօրհն
Գլուխն իրենց՝ ու կը կըփին անվրդով:

Պարսիգպանը ցնցուղով մը քիթեղեայ
Կուգայ անոնց առոյգ շունչը տալ պարգև,
Մինչ իրենց վրայ անփութօրհն կը տեղայ
Ջուրն անծայր՝ զերթ անձրևը քերք:

Ու իրիկուան մարող արեւն երբ նորհն
Անհետամայ հորիզոնին զոգը հիւր,
Անոնք կրկին պիտ' արքննան մեղսօրհն,
Ու պիտ' պատմեն իրենց երագն արբըշիւ:

Այս անաւօս եւ հիւանդ
Տըղայ մըն եւ կենսաքաղձ,
Ու հոգւոյս մէջ ոչ մեկ խանդ
Այլ կայ միայն վիշտ ու մաղձ:

Արեւն արդեւ կ'ուշանայ,
Հորիզոնն ք միգաւրս.
Առդեօք պիտի սրտիս վրայ
Ծագի՞ արեւն կենսաւս:

... Ա՛հ, կը ծագի, կը ծագի
Բարի արեւը ձմրան
Ու ճաճանչներն իր ոսկի
Հոգիիս մէջ կը տեղան:

Այս անաւօս սրտիս վրայ
Կը ծաղկի յոյսն արեւին.
Այս ի՛նչ հեշտին կրակ կայ
Հոգիիս մէջ ցնծագին:

Մենուքեան մէջ մեղմօրեմ պիտ' օրօրուիմ դէտ երկար,
 Մայրիները մեկ-երկու երազանքի մէջ ինկած,
 Ու գլուխնիմ կախ այսպէս պիտի երգեմ Տրեմարս
 Հին օրերու երազով ու կարօտով արեւըստ:

Մինչ տրեւները իրենց դեղնած, փխրուն, մահաւերձ,
 Կ'իյնան հաս-հաս զերթ թիթեռ ու զեռնը կը պատեն,
 Ու վերջացող իրիկուան ստուերները լուսաներձ
 Իրենց դազադ պիտ' ըլլան մեռելային, տրեմօրեմ:

Քամբարա, 1934

Կես գիշեր ե՛նու կալերուն մեջ խաղաղ
 Կը իննաման շինականներ պարտասուն,
 Ու լուսընկան երեսն ունի լուռ ծիծաղ,
 Իսկ աչքերուն մեջ ժլպիտ մը աստղերուն:

Ու ցորենի ոսկի քեզերը քրգացած
 Կը տարածուին կալերուն շուրջ անասունան,
 Մինչ զամբոններն յաղքամարմին չեն մնջած
 Եւ կը հսկեն լուսքեան մեջ գիշերուան:

Ու ինչ մըն ալ անոնք այդպէս կը նիրհեն
 Հեշտածորան երազներու մեջ զինով,
 Բայց ահա՛ ի հզօր ժայն մը կալերէն՝
 «Աշխատանքի ժամն ես կ'ըսե աշխուժով:

Լուռ գիշերը կը փոքորկի ժամե ժամ,
 Եւ կալերու զուարթ երգը կը հնչի,
 Մինչ դաշներու սփնջները փարքամ
 Կը հարքուին, շունն ալ անդին կը հաչի:

Եւ այդ սրահուն շնուններու կոյս կատարին
 Հեշտագրգիտ կ'իյնայ համբոյրը ոսկի,
 Ու համբոյրէն բիւր ճամանչներ կը ծընին
 Ոգեկոչող նոր յոյսերու, նոր կեանքի:

ԽճճՊԱՅՐԻԱ ՎԱՆՔԻՆ

Հեռո՛ւն, հեռո՛ւն, բլուրին վրայ միս միմակ,
Առաւօտեան որկենամանց շոյսին տակ,
Նորէն ինքն է որ վեհօրէն կը կանգնի,
Հսկայ, անրոցն Հայ հաւաստին երբեւեմի:

Ի զո՛ւր տարերքն եւ մարդկութիւնն ալ վայրի-
Կարողացան քանդել անրոցն այդ բարի,
Ան կը մնայ հին օրերէն մեզ ընծայ,
Լուսաւորչի հին հաւաստն է զերակայ:

Ս. Հանքարձու՛մ, անցեալովն իր փառաւոր
Դէռ կը քաշէ փոքրիկէն օրէ օր,
Ու դողանչներն իր երբեմնի հիւրընկալ,
Պիտի մորէն մեզի կանչեն հոգեզուլ:

ՎԵՐՋԱԼՈՅՍԱՅԻՆ

(ԳՐԱԶՈՒՆ)

Վերջապսիւն
Երգ մը շրթին,
Անցաւ յուշիկ
Որպէս պարիկ:

Այսերն անոր
Էին աղուոր,
Ինչպէս բոլոր
Մէջ մեկ խնձոր:

Ու շրթներուն
Գնդ ու սիրուն,
Պիտ' երազուն
Թառեւ մեղուն:

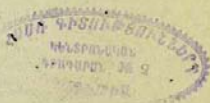
Ո՛հ, այդ ի՞նչ եր,
Երա՞զ քե սիր,
Վերջապսիւն
Երգ մը շրթին:

Վերջապոյս հ: Ինչու համար
Կեանք աշխատի կարճ կը տեւ
Այն մեծ գունդին, որ բոցալաւ
Աշխարհին յոյս կը պարզեւ:

Կեանք աշխատի ինչու համար
Կարճ կը տեւ այն մեծ մարդուն,
Որուն շնորհիւ ամբողջ աշխարհ
Կ'ըզայ այնքան նոր ու սիրուն:

Ինչո՞ւ համար: Ինչո՞ւ համար
Այս ինչո՞ւները անհամար:

ՀԱՅԿԱՊԱՏԱԿԱՆ ԳԻՏ. ԳՐԱԴԱՐԱՆ

FL0012522

ЦЕHA

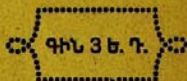
ՀԵՂԻՆԱԿԻՆ ՀԱՍՑԷՆ. —

11
13812

Tavit Shah

40, SHARIA SHOUBRA 40

CAIRO (Egypt)

PRINTED IN EGYPT

Imprimerie HAGOP PAPAZIAN
Ibrahim Pasha, 6, Haret Fald — CAIRO